

ara sota la forma *descouscoulhà*. No obstant no ens indueixi aquesta *s* en lloc de la *r* a separar-ho del nostre mot.

Car en terra albigena trobem el castrès *fa escouscoul* precisament amb el significat d'«escorcoll»: «faire une visite domiciliaire --- pour retrouver ce qui a été volé» (Couzinié), i d'altra banda l'alt-arag. *escarcellar* a Echo significa, a la manera llenguadociana, «quitar la càscara» (AKuhn, *RLiR* XI, 160). El sentit es va allunyant més, sense perdre's encara un nexce general, d'una banda cap a l'Oceà, en el bearn. *encourcoulhàs* «se recoquiller; se retrousser les robes sans régularité» i potser també (?), en el Delfinat *eicorcollià* «crevassé» (aquest potser ja d'una altra família lexical).

Ara bé en tot això ja no hem de pensar en l'origen militar ni germànic entre altres raons perquè tenim en oc.-cat. mateix el substantiu d'on tot això pot derivar còmodament: *coscolha* és la 'closca de la tortuga' en l'*Elucidari* dels Comtes de Foix (S. XIV) (Rayn. II, 45), i *cascolha*, en un altre text d'aquest mateix temps i procedència, s'aplica a la closca d'algun mollusc o cranc: «en un camp trobec una conca o *cascolha* de peysh en la riba del Nile» (ZRP*h.* XIII, 251; PSW I, 225). És clar que d'aquest *coscolha* es pot treure ben fàcilment *des-coscolh-ar* «dépouiller un animal», «écaler une noix», «écosser», etc.; ací ja no ens cal preocupar-nos per cap sufix; ara bé variants d'aquest mot *corcolha*, encara que sigui en formes bastant diferents i en data moderna, apareixen no sols en el *cas-coulho* coquillage» del *TdF* sinó en una unió de parlar locals occitans: bearn. *cascolhe* «coquille», Castras *couscollio* «gousse de pois», etc.; i fins sembla que el *CUSCOLIUM* 'grana de la cotxinilla o del quermes', en Plini (probablement més hispànic que llatí), ja sigui el mateix, veg. per a tot això el que en diem Wartburg (FEW II, 1592-3) i jo mateix (CARAGOL, COSCOLL).

I el cas és que el mot soca no solament es troba en la llengua d'oc sinó també en el català septentrional, *curculla*, *carculla*, en alguns punts un poc més disfressat, ross. *cuscura* 'cascavell' (ALF, 1585), que amb el mateix significat (potser secundari del de 'conquilla') continua en la forma *cascolho* cap al gascó, l'Arieja, etc. Que això no ha de separar-se, almenys del tot, del tipus pre-romà multiforme que he estudiat a CARAGOL sembla, d'altra banda, bastant segur.

Sigui el que vulgui d'aquests detalls menys importants, el llgd. *escouscoulhà* és derivat d'aquest substantiu *coscolha*. I així acaba d'aclarir-se tot. D'una banda, que el nostre *escorcollar* ha torbat el descabdellament d'*escouscoulhà* en part dels parlars occitans, és clar per les variants occitanes amb *-rc-* intrusa (i també pel significat d'*escouscoul* a Castras); però d'altra banda és l'encreuament amb aquest verb, derivat de *coscolha*, el que fou causant de la derivació del germanisme **escolcar* en **escolcollar* que tot seguit passaria a *escorcollar* amb la inevitable dissimilació.

No acabo sense expressar la sospita que alguna romanalla del germanisme primitiu *esculcar* s'hagi conservat en el P. Val.; en tot cas maestr. *escucar* «espia-

mirar curiosament i dissimulada» es diu encara a Bessal (AlcM) i a Castelló de Rugat i altres punts (1962) vaig trobar el NL *Racó de la Escucadora*, segurament per a 'lloc de caçadors'; *escucar* seria 'netejar de cucs' segons AlcM a Onda i a Mallorca: però ¿no hi haurà ací una mala definició feta per algú poc coneixedor del llenguatge camperol?; val a dir que en la cita, que allí es dóna, per a *descucadora*, en Pascual Tirado, sembla tractar-se realment d'una màquina agrícola; i encara que fóra bo de comprovar-ho millor, això podria ser realment un aparell per matar els cucs, formació merament homònima. En tot cas és aquell *esco(l)car* germànic el que, encreuant-se amb *ESPIAR* (V. allí), ha donat *espicar* i *Espioca*.

DERIV.: *Escorcoll*: «escorcoll negun no façats en les galees», Muntaner, § 133 (Casac. IV, 46.9); «lo senyor Peborde mana a Bernat de Vilassa, batlle de la Selva, fer lo *scorcowl* requerit», doc. de la Selva del Camp, a. 1333 (Caretà, s. v. *registre*); en dos docs. ross. de 1370 i 1430 (*InoLC*); pendre *escorcoll* en un doc. de Castellciutat i en un altre de la vall d'Assua (Surp), en el *Spill* del vescomtat de Castellbò, a. 1518 (f° 79v i 122r). *Escorcwoy* i les formes verbals *escorcwoya*, *escorcolha*, *escorcolhà*, en el *Torcimany* (1646.5, 555.3, 246.8, 16.48). *Escoconar* 'furgar (el nas)' a Cubells i Urgell (AlcM), potser deriva directament d'**esco(l)car* amb sufix *-on*'; o bé per una altra contaminació. *Escorcollada*. *Escorcollador* [Lacav., 1695]. *Escorcollaire*. *Escorcollament* [Lacav.].

¹ Que arriba, agreujant-se la contaminació, a l'Ecuador, a *cucarachar* «registrar, rebuscar», amb una curiosa aproximació, ben casual, a la fantàstica etimologia de Bourciez. Alhora cf. el gall. *escarabellar* «hurgar; tocar o remover las cosas sin asirlas; meter el dedo en la nariz o el oído» (Carré) on deu confluïr la derivació de *escarbar* amb la influència d'*escarabello* 'escarabat'. — ² D'un *escotoyla* registrat pel Dicc. de Rims de JMarc no sabem si creure'l variant o mala lliçó de *esco(l)coyla* o bé derivat de l'oc. ant. *escotar* (veg. *ESCOTAR*) o oc. ant. *escotar* = *escoltar*. — ³ Murcià *escarcullar* (GaSoriano) o *escarcuñar* (1730, *DAut.*): aquest, contaminat per *escudriñar*. Campid. *skrukullai* «huronear, escudriñar», MLWagner, *RFE* IX, 240. — ⁴ Fourès sembla ser el primer que tingué la pensada de *CURCULIO*, i potser fou d'ell que la collí Bourciez. Schuchardt (ZRP*h.* XXVI, 392) vol posar aquest mot sota l'encapçalament de *COCHLEA* 'petxina', ajuntant-hi Carcí *echcourcoullàs* 'gargall' («grosse Spucke, Auster»), i *escarcàs*, *carcalà*, *esc-* id., però no hi ha en realitat gaire relació entre tot això (que ve de la família onomatopèica *KRAKK-* del fr. *cracher* i el cat. *gargall*), i encara menys amb *escorcollar* o amb aquestes formes llenguadocianes.

Escorçonera, V. *escurç* (*ESCURÇÓ*)

ESCORDI, pres del gr. *σκόρδιον*, ll. *scordion*, id. □ 1.ª doc.: Lab. 1839.

DERIV.: *Diascòrdion*, *-cordi*.